

УДК 334.663

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ РИНКУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Студ. І.В. Рафальська, гр. БМП-1-16

Науковий керівник проф. Борецька Н.П.

Київський національний університет технологій та дизайну

На сучасному етапі становлення та розвитку України, як досить молодій державі, виникає безліч питань щодо вирішення проблем та пошуку оптимальних рішень стосовно ефективного функціонування економіки. Це в свою чергу спричиняє глибоке та різнобічне вивчення її структури та головних аспектів функціонування. Одним з основних складових ринкової економіки є ринок праці. Ринок праці є найбільш складним елементом ринкової економіки, в процесі функціонування якого переплітаються інтереси робітника та роботодавця щодо визначення ціни та умов функціонування, а також відображають практично всі соціально економічні явища, що відбуваються в суспільстві.

Мета і завдання. Мета – дослідити основні функції ринку трудових ресурсів. Для досягнення поставленої мети в роботі вирішені наступні завдання: розкриті основні принципи ринку трудових ресурсів, досліджені основні функції ринку трудових ресурсів та особливості їх прояву в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження. ринок трудових ресурсів .

Методи та засоби дослідження Діалектичний метод, наукової абстракції, методи системного аналізу.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Розкриті особливості прояву основних функцій ринку трудових ресурсів в сучасних умовах.

Результати дослідження Ринок трудових ресурсів - це не тільки сукупність відносин з приводу найму та використання працівників, а й певний історично сформований механізм, що регулює певне коло соціально-трудова відносин, що сприяє встановленню та дотриманню балансу інтересів між трудящими, підприємцями та державою. У широкому плані механізм регулювання ринку трудових ресурсів охоплює весь спектр економічних, юридичних, соціальних і психологічних факторів, що визначають функціонування даного ринку. Всі зазначені фактори знаходяться в різних країнах в різному стані в залежності від економічних та історичних умов розвитку ринкової економіки. Можна виділити такі основні принципи ринку трудових ресурсів:

- кожен індивідуум має право і можливість вільно продавати свою робочу силу на засадах трудового найму за власним вибором і бажанням і за ринковою ціною на основі контракту між робітником і наймачем;
- роботодавець (підприємець, виробничий колектив, держава тощо) сам вирішує, скільки і яких робітників йому наймати;
- робочі місця створюються і регулюються державою не більшою мірою, ніж іншими роботодавцями.

Ринок трудових ресурсів, підкоряючись у цілому законам попиту та пропозиції, за багатьма ознаками свого функціонування являє собою ринок особливого роду, що має ряд істотних відмінностей від інших товарних ринків. Регуляторами тут є фактори не тільки макро- і мікроекономічного, але й соціально-психологічного характеру, що не завжди мають прямого відношення до ціни робочої сили – заробітній платні.

Ринок трудових ресурсів впливає на розвиток господарства, діє в певних напрямках; проявляється в різноманітних формах і виконує різні функції. Під останніми

розуміють рід та вид діяльності. Сучасний ринок трудових ресурсів виконує такі функції:

Суспільного поділу праці. Ринок праці розмежовує найманого працівника та роботодавця, розподіляє найманих працівників за професіями та кваліфікацією, галузями виробництва та регіонами.

Інформаційну. Дає учасникам процесу купівлі-продажу товару, робочої сили інформацію щодо умов найму, рівня зарплати, пропозиції робочих місць, якості робочої сили тощо. *Посередницьку.* Ринок праці встановлює зв'язок між роботодавцями та найманими працівниками. *Ціноутворюючу.* Це основна функція ринку праці, що встановлює рівновагу між попитом і пропозицією робочої сили. Лише на ринку праці відбувається загальне визнання затрат праці на відтворення товару “робоча сила” і визначається його вартість”. *Стимулюючу.* Завдяки механізму конкуренції ринок праці стимулює більш ефективне використання трудових ресурсів з метою підвищення прибутковості виробництва, а також стимулює найманих працівників підвищувати свій професійно-кваліфікаційний рівень. *Оздоровлюючу.* Завдяки конкуренції суспільне виробництво звільняється від економічно слабких, нежиттєздатних підприємств. Ринок праці дозволяє одержувати перевагу в конкурентній боротьбі працівникам з найбільш високими якісними показниками робочої сили. Саме ринок створює таку мотивацію праці, яка, з одного боку, примушує працівників триматися за робоче місце в умовах жорсткої конкуренції а з іншого — матеріально зацікавлює, стимулює їх ініціативність, компетентність, кваліфікованість. *Регулюючу.* Певною мірою ринок впливає на формування пропорцій суспільного виробництва, розвиток регіонів, сприяючи переміщенню робочої сили з одних регіонів галузей в інші, більш ефективні. Ринок праці регулює надлишки трудових ресурсів, їх оптимальне розміщення, а, отже, і ефективне використання. В Україні ринок праці ще повною мірою не виконує всіх своїх функцій, оскільки знаходиться ще на стадії розвитку.. Насамперед мають бути забезпечені правові умови функціонування цього ринку, зокрема можливість вільного пересування на ньому громадян, вільного вибору роботи (юридична свобода працівника), можливість самостійно розпоряджатися своєю здатністю працювати

Висновок. Є такі функції, які ринок не може виконувати, тому їх потрібно покласти в основу державної політики і реалізовувати відповідними органами управління. До цих функцій належать матеріальна та соціальна підтримка соціально вразливих верств населення, організація професійної підготовки та перепідготовки кадрів, забезпечення сприятливих умов для розвитку соціальної інфраструктури, дрібного підприємництва, фермерства, здійснення заходів щодо вирівнювання розвитку окремих регіонів тощо. Неорганізований ринок не в змозі своєчасно пристосувати структуру робочої сили до мінливого попиту на неї або забезпечує це з великими соціальними втратами. Цього можна досягти цілеспрямованим виливом на ринковий механізм через сукупність взаємопов'язаних заходів економічного, правового, організаційного характеру.

Ключові слова. Ринок трудових ресурсів, функції ринку трудових ресурсів, ринок праці, робоча сила, трудові ресурси.